

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Hejede Overdrev, Valborup Skov & Valsøllille Sø

Natura 2000-område nr. 146

Habitatområde H129

Kolofon

Titel: Natura 2000-handleplan 2016-2021
Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø

Udgiver: Lejre Kommune, Ringsted Kommune og Holbæk Kommune

År: 2017

Forsidefoto: Avnsø
Christina Løjtnant

Kort: ©
Oversigtskort: Lejre Kommune
Kort i bilag 4: AGLAJA

Må citeres med kildeangivelse.

LEJRE
KOMMUNE

Ringsted
Kommune

Holbæk
Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Oversigtskort over Natura 2000-område.....	5
Baggrund	6
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	8
Prioritering af den forventede indsats	10
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	10
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	11
Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan.....	14
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	16
Bilag 4: Kortbilag.....	17
Bilag 5 Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.....	19

Resumé

Handleplanen for Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området i 2. planperiode, som løber fra 2016 til udgangen af 2021. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyperne i området og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier. Den væsentligste naturforvaltningsmæssige opgave i området knytter sig til fortsat sikring af drift på de sammenhængende, lysåbne naturarealer.

Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø ligger i Lejre, Ringsted og Holbæk kommuner og indenfor vandplanområderne hovedvandopland Isefjord - Roskilde Fjord, samt hovedvandopland Smålandsfarvandet. Natura 2000 området har et areal på 1.336 ha, hvoraf 930 ha er statsejet. Natura 2000-området består af Habitatområde H129, og afgrænses som vist på nedenstående oversigtskort. I Bilag 3 er der angivet, hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Målet for Natura 2000 området er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. I området der er en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: søtyperne søbred med småurter (3130), kransnålsø (3140) og næringsrig sø (3150), de lysåbne naturtyper kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140) og rigkær (7230), skovnaturtyperne bøg på muld (9130), bøg på mor (9110), ege-blandskove (9160) og elle- og askeskov (91E0), derudover er området et væsentligt levested for udpegningsarten stor vandsalamander.

Området er domineret af skov, og indeholder flere forskellige skovnaturtyper. I lysninger findes naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær. Smuldmosen kan fremhæves blandt områdets artsrige rigkær.

Der findes en række både større og mindre søer i Natura 2000-området. En del søer og vandhuller i området er registreret som naturtypen næringsrig sø. Det gælder bl.a. andet Valsøllille Sø, Hvidsø og Mortenstrup Sø. Andre sø-naturtyper er dog også repræsenteret. Både i Hjortesø og i Smuldmosens småsøer vokser der kransnålsøer. Stor vandsalamander yngler i flere af områdets småsøer.

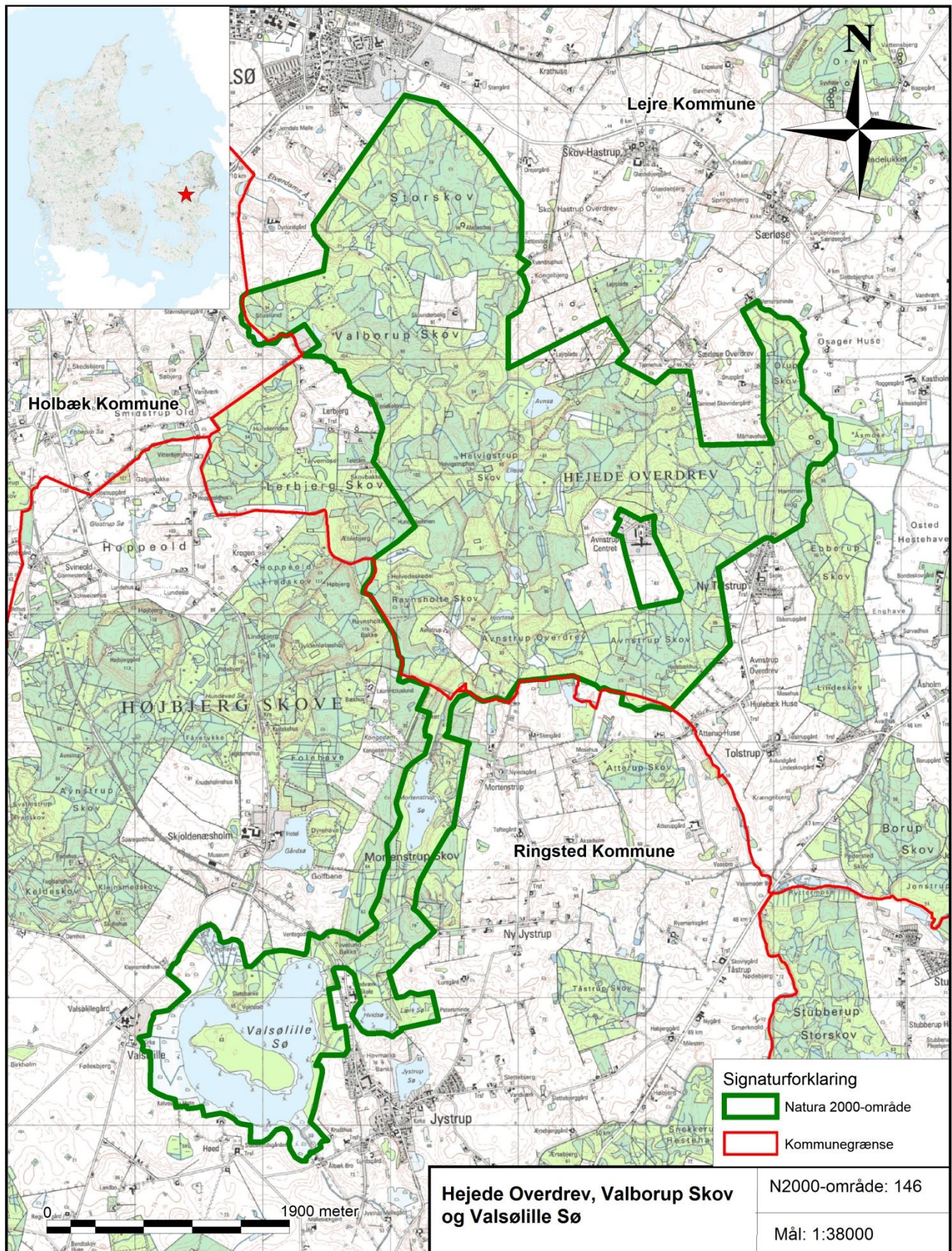
Indenfor Natura 2000-området er i alt 157 ha omfattet af fredning. Fredningerne omfatter hovedsageligt større eller mindre dele af Særløse Overdrev, Helvigstrup Skov og Avnstrup Skov foruden Hvidsø og et areal langs Valsøllille Sø. Der er ikke udlagt natur- og vildtreservater i området. Dele af området indgår i nationalpark Skjoldungernes Land.

Dette Natura 2000 område er særligt udpeget for at beskytte de store, sammenhængende og varierende skovområder med lysåbne naturtyper i eller i randen af skovområderne.

I denne planperiode er der fokus på at Natura 2000 områdets lysåbne- og skovnaturtyper sikres god-høj naturtilstand. De nationalt truede naturtyper prioriteres højt, hvilket her omfatter kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng, kildevæld og rigkær. Hvor det naturmæssigt er muligt, udvides arealet af disse naturtyper, og forekomsterne sammenbindes. Ydermere sikres områdets økologiske integritet i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne i Natura 2000-området.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Oversigtskort over Natura 2000-område

Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Lejre Kommune, Ringsted Kommune og Holbæk Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for Natura 2000-område nr. 146: Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 4.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den enkelte kommune træffer særskilt afgørelse om, hvorvidt der skal udarbejdes SMV for den kommunale Natura 2000-handleplan efter lovbekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer nr. 1533 af 10. december 2015.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

	Indsats	Privatejet
Lejre Kommune	Årlig rydning af kratopvækst på overdrev og rigkær	11,6 ha samlet realiseret
	Etablering af vandhul til stor vandsalamander	1 stk. realiseret
	Medfinansiering af udarbejdelse af forpagtningsaftale	1 stk. realiseret
	Udarbejdelse af plejeplan	1 stk. realiseret
	Pleje til etablering og sikring af surt overdrev, kalk overdrev, rigkær m.fl. lysåbne naturtyper	15,7 ha oplyst om ordning
Ringsted Kommune	Finansiering af udgifter til hegn for afgræsning af potentielt rigkær	9,5 ha afgræsses

Tabel 1a. Følgende projekter er finansieret/gennemført af Naturstyrelsen/private på offentlige lysåbne naturtyper:

Naturtype/art	Indsats	Areal (ha)	Bemærkninger
Rigkær	Græsning	1,3	
	Rydning af opvækst	3,9	
	Slæt	1,1	Herunder ca. 1 ha som et samarbejde mellem frivillige i Danmarks Naturfredningsforening og NST
	Bekæmpelse af problemarter	1,6	Samme areal har også fået ryddet opvækst. Bekæmpelse af Ørnebregne v. frivillige på 0,6 ha.
	Indsats for vandløb/vandhuller/småsøer	1,3	Ændring i vandløbsvedligeholdelse til påvirkning af samme areal, som græsses
Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	6,1	
	Slæt	3,2	Heraf ca. 0,4 ha som et samarbejde mellem frivillige i Danmarks Naturfredningsforening og NST

Tidvis våd eng (fortsat)	Slåning	0,1	
	Bekæmpelse af problemarter	2,7	Samme areal har også fået ryddet opvækst
Hængesæk	Rydning af opvækst	0,2	
	Understøttelse af naturlig hydrologi	0,2	Aktiv lukning af dræn/grøft til påvirkning af samme areal, hvorpå er ryddet opvækst
Ny habitatnatur - udvikling mod rigkær	Rydning af opvækst	2,2	
Ny habitatnatur - udvikling mod tidvis våd eng	Slæt	2,4	
Stor vandsalamander	Etablering af vådområder	8	Til gavn for Stor vandsalamander m.v.

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

	Indsats	Privatejet
Lejre Kommune	Rydning af opvækst og bevoksning til etablering, sikring og udvidelse af surt overdrev, kalkoverdrev, rigkær m.fl. lysåbne naturtyper	7,5 ha realiseret
	Hegning til etablering og sikring af surt overdrev, kalkoverdrev, rigkær m.fl. lysåbne naturtyper	11,6 ha realiseret

Der er ikke iværksat LIFE projekter indenfor Natura 2000 området

Lejre Kommune har ud over de ovennævnte indsatser søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Kortlægning af stor vandsalamander og andre padder i den sydlige del af Lejre Kommune, med Hejede overdrev som kerneområde. Med det formål at kvalificere indsatsen til sikring af levesteder og udvikling af nye levesteder.
- Understøtter naturplejeindsatser ved at facilitere lokalisering af mulig dyreholder
- Bekæmpelse af kæmpe bjørneklo i hele kommunen

Ringsted Kommune har ud over de ovennævnte indsatser søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Bekæmpelse af Kæmpe bjørneklo i hele kommunen
- Understøtter naturplejeindsatser i forhold til opsætning af hegn samt kontakt til dyreholder

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 146: Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte

indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af bevoksning	0 ha	Op til 1 ha	Op til 1 ha
	Genrydning af uønsket opvækst	11,6**		Op til 11,6 ha
	Sikring af naturpleje ved græsning og høslæt	28,7 ha **	2 ha	Op til 30.7 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

** Indsatsen er igangsat i 1. planperiode og fortsættes i 2. planperiode.

Indsatser fordelt på aktør

Der er ikke områdespecifikke retningslinjer i Natura 2000-planen, men hovedformålet i Natura 2000-planen er:

- De nationalt truede naturtyper kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) prioriteres
- Det søges at udvide og sammenkæde de prioriterede naturtyper. Udvidelse og sammenkædning af naturtyperne kan ske gennem hensigtsmæssig drift med rydning af vedplanter og udvidelse og genoptagelse af afgræsning og høslæt
- Arealet med hængesæk (7140) søges udvidet ved rydning af tilgroede hængesækarealer og rydning af naturtypen skovbevokset tørvemose

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor angiver tabel 4 den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne og de offentlige lodsejere i Natura 2000-området.

Tabel 4 omfatter både private og offentlige arealer (inklusive de offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejder drifts- og plejeplan).

Tabel 4. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere. Bemærk for offentlige lodsejere, at flere forskellige indsatser på samme areal er talt med i opgørelsen, så det samlede areal med de kortlagte naturtyper kan være mindre end det opgjorte indsatsareal. Se tabel III i bilag 1 for uddybning.

Indsats		Handleplanmyndighed			Offentlig lodsejer	Total
		Ringsted Kommune	Lejre Kommune	Holbæk Kommune	Naturstyrelsen*	
Indsatser for habitatnatur	Hængesæk	0-1 ha	0-1 ha		1,2 ha	Op til 3,2 ha
	Rigkær og tidvis våd eng	0-2 ha			22,4 ha	Op til 24,4 ha
	Restaurering af vandhuller					0
	Nygravning af vandhuller					0

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne mellem Ringsted Kommune, Lejre Kommune, Holbæk Kommune og Naturstyrelsen for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

- Tidlig opsøgende/ faciliterende indsats over for særlige lodsejergupper, f.eks.:
 - Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter (f.eks. naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet),
 - Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Ringsted, Lejre og Holbæk kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 5, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 5 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 5. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Orientering af Grønt Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden	Lejre og Ringsted Kommune
Inddragelse af lodsejere i udarbejdelsen af handleplanen	Udsendelse af brev til samtlige lodsejere med ønske om at blive orienteret om deres hidtidige indsats, ideer til kommende indsatser og deres ønsker til inddragelse	I løbet af handleplanens udarbejdelse	Ringsted, Lejre og Holbæk Kommune
Udvikling af habitatnatur ved rydning	Kontakt til lodsejer om mulighed for at lave indsats	2017-2019	Lejre kommune
Sikring af lysåbne naturtyper	Orientering vedr. støtteordninger og vejledning om pleje til lodsejere	Anden halvdel af planperioden	Lejre Kommune
Udvidelse af potentielt rigkær	Kontakt til potentielle lodsejere orientering om støtte til hegning samt kontakt til dyreholder	Hele planperioden	Ringsted Kommune

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Natura 2000-området har et areal på 1.336 ha. Området udgøres af de statsejede Bidstrupskove og små privatejede overdrev i Lejre Kommune, foruden Valsøllille Sø og private skovarealer ved Skjoldenæsholm i Ringsted Kommune. Desuden indgår et lille vådområde ved Stuelund i Holbæk Kommune.

Området er domineret af skov, og indeholder flere forskellige skovnaturtyper. I lysninger findes naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær. Smuldmosen kan fremhæves blandt områdets artsrige rigkær. Derudover findes en række både større og mindre søer i Natura 2000-området. Stor vandsalamander yngler i flere af områdets småsøer.

Indenfor Natura 2000-området er i alt 157 ha omfattet af fredning. Fredningerne omfatter hovedsageligt større eller mindre dele af Særløse Overdrev, Helvigstrup Skov og Avnstrup Skov foruden Hvidsø og et areal langs Valsøllille Sø.

En stor del af Natura 2000-området indgår i nationalpark Skjoldungernes Land, herunder hele det statsejede areal.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)	
naturtype	Total
7230 Rigkær	6,3
6410 Tidvis våd eng	8,4
7140 Hængesæk	1,2
Hovedtotal	15,9

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Stor vandsalamander (H129)

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger. I Natura 2000 planens indsatsprogram er der angivet en række generelle men ingen områdespecifikke retningslinjer. At der ikke er nogen områdespecifikke retningslinjer for dette natura 2000 område betyder, at der som udgangspunkt ikke iværksættes nye tiltag. Målsætningerne opfyldes alene ved at eksisterende plejetiltag videreføres.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i nedenstående tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	8,4
			Naturtypebevarende pleje	8,4
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	6,3
			Naturtypebevarende pleje	6,3
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	1,2
			Naturtypebevarende pleje	1,2

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	Eksisterende	5,5
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	4,3
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,5
	7230	Rigkær	Rydning af opvækst	Eksisterende	5,2
			Rydning af opvækst	Nyt	0,4
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,7
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	3,5
			Græsning	Eksisterende	0,3
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,2

I tabel III er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arten stor vandsalamander end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtilstanden for naturtyper og levesteder for arter i tilstandsklasse I og II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden for naturtyper og levesteder for arter i ugunstig tilstandsklasse III-V er i fremgang.

- Det samlede areal af naturtyper og levesteder for arter er i fremgang, såfremt naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.

Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Sammenfattende redegørelse – Natura 2000 område N146, Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Skov

Denne sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i miljørapporten til forslag til Natura 2000-plan, og er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planens vedtagelse.

Redegørelsen består af en overordnet redegørelse for Natura 2000-planens miljøformål og de indsatser, der planlægges gennemført inden for området. Den endelige gennemførelse af de planlagte indsatser fastsættes i konkrete aftaler eller afgørelser, som følger op på kommunale handleplaner samt statslige drifts- og plejeplaner, hvorfor der ikke kan foretages en konkret vurdering på arealniveau i denne redegørelse.

Den gældende Natura 2000-plan gælder for de fredskovpligtige, skovbevoksede arealer frem til 2021, mens den nye Natura 2000-plan, som gælder fra 2016 til 2021 fastlægger indsatsen for de skovbevoksede arealer, der ikke er fredskovpligtige. Der sker ikke en ændring af indsatsen for disse arealer som følge af den nye plan. Indsatsen er dermed vurderet i miljørapporten for planperioden 2009-2015, og er derfor ikke vurderet på ny.

Formålet med Natura 2000-planerne og planernes miljøpåvirkning

Natura 2000-planerne har til formål at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Indsatsen gennemføres ved at iværksætte foranstaltninger, der medvirker til at sikre naturtyperne samt medvirker til, at den pleje, der er nødvendig for en række lysåbne naturtyper, gennemføres.

Som det fremgår af afsnit 1.3 i miljørapporten, vil Natura 2000 planen overordnet set have en betydelig positiv indvirkning på den biologiske mangfoldighed. Indsatsen for at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, der er omfattet af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, vil også have en positiv indflydelse på øvrige arter og naturtyper i området.

I Natura 2000-område nr. 146 arbejdes der for at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Indsatsen vil foregå på de arealer, der i forvejen er beskyttet som habitatnatur og efter naturbeskyttelseslovens § 3, og indsatsen vurderes derfor ikke som udgangspunkt at få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen.

Der arbejdes for at sikre sammenhængende naturarealer. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på eller i tilknytning til allerede beskyttede naturarealer, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets art. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på allerede beskyttede naturarealer eller i tilknytning til eksisterende levesteder, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Det fremgår af miljørapporten for planforslaget, at Natura 2000-planen medvirker til at øge landskabsværdien og sikre den biologiske mangfoldighed, hvilket medvirker til at sikre befolkningen større naturoplevelser. Natura 2000-planens indsats vurderes desuden at medvirke til tilbageholdelse af kvælstof, og dermed bidrage til opnåelse af vandområdeplanens mål.

Hvordan er miljørapporten taget i betragtning?

Sideløbende med udarbejdelsen af forslagene til Natura 2000-planerne har Miljøstyrelsen foretaget en vurdering af planernes sandsynlige, væsentlige effekter på miljøet. I miljørapporten for Natura 2000-planen for Natura 2000 område nr. 146 er der foretaget vurderinger af planens indvirkning på en række miljøforhold, herunder biologisk mangfoldighed, i forhold til de lokale forhold i dette Natura 2000 område.

Det fremgår af miljørapporten, at en konkret vurdering af indsatsens påvirkning af miljøet forudsætter kendskab til, hvor indsatsen konkret gennemføres. Dette fastlægges ved opfølgningen på Natura 2000-planen i de kommende kommunale handleplaner samt i de statslige drifts- og plejeplaner.

Vurderingen af planens sandsynlige væsentlige virkninger på miljøet viste, at foruden en positiv virkning på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne vil indsatsen også have en positiv effekt på den biologiske mangfoldighed og have en betydning for opnåelse af vandområdeplanens mål, idet naturpleje også bidrager til begrænsning af udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet.

Hvordan er udtalelser, der er indkommet i høringsfasen taget i betragtning?

Forslag til Natura 2000-plan med tilhørende miljørapport for perioden 2016-2021 var i høring i perioden 19. december 2014 til 10. april 2015.

Miljøstyrelsen har ikke modtaget høringssvar vedrørende miljørapporten for område nr. 146. Miljøstyrelsen har udarbejdet både et generelt høringsnotat for Natura 2000-planerne og et områdespecifikt høringsnotat, hvor Miljøstyrelsens bemærkninger til de indkomne høringssvar fremgår. Høringsnotatet er tilgængeligt på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Alternativer, der har indgået i miljøvurderingen

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området og herved fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. En sådan prioritering fremgår af planernes afsnit, der beskriver de modstridende interesser.

Naturtyperne kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være ugunstig. Der vil derfor blive gjort en indsats for at øge arealerne af især disse naturtyper.

Især øgning af arealet med tidvis våd eng og rigkær kan betyde en indskrænkning af arealet med habitatnaturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskove (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. For rigkærenes vedkommende prioriteres hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer de steder, hvor der er tale om unge elle- og birkesumpe, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Bortset fra i potentielle højmoser skal gamle og veludviklede forekomster af ellesumpe og skovbevoksede tørvemoser bevares. Rydning af unge elle- og askeskove i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Overvågning af Natura 2000-planens effekt

Natura 2000-indsatsen overvåges i forhold til udpegningsgrundlaget og naturværdiernes tilstand via det nationale overvågningsprogram NOVANA, som Miljø- og Fødevareministeriet er ansvarlig for. Overvågningen vil over tid vise, om de planlagte indsatser har den forventede effekt på naturtypernes tilstand.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H 129.

Tabel 6. Naturtyper på udpegningsgrundlaget 1*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed				I alt* (ha)
		Ringsted Kommune	Lejre Kommune	Holbæk Kommune	Miljøstyrelsen	
3150	Næringsrig sø	2,6 ha	0,1 ha	0 ha	0 ha	2,7
6210	Kalkoverdrev	0 ha	0,1 ha	0 ha	0 ha	0,1
6230	Surt overdrev	0 ha	2,2 ha	0 ha	0 ha	2,2
7140	Hængesæk	1,4 ha	0,04 ha	0 ha	0 ha	1,4
7230	Rigkær	5,2 ha	0,7 ha	0 ha	0 ha	5,9
9110	Bøgeskov på mor	0 ha	0 ha	0 ha	16,2ha	16,2
9130	Bøgeskov på muld	0 ha	0,1 ha	0 ha	10,6 ha	10,7
9160	Egeblandskov	1,6 ha	0 ha	0 ha	8,4 ha	10,0
91E0	Elle- og askesump	5,1 ha	0,2 ha	0,5 ha	28,9 ha	35,7
91D0	Skovbevokset tørvemose	1,3 ha	0 ha	0 ha	1,5 ha	2,8
I alt*		17,2 ha	3,4 ha	0,5 ha	65,6 ha	88,2

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området

Tabel 7. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper i Natura 2000 området*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					I alt* ha
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	
3150	Næringsrig sø	0 ha	0 ha	0 ha	2,6 ha	0,1 ha	2,7
6210	Kalkoverdrev	0 ha	0 ha	0 ha	0,1 ha	0 ha	0,1
6230	Surt overdrev	0 ha	0,4 ha	1,8 ha	0 ha	0 ha	2,2
7140	Hængesæk	0 ha	0 ha	1,4 ha	0 ha	0 ha	1,4
7230	Rigkær	0 ha	5,9 ha	0 ha	0 ha	0 ha	5,9
9110	Bøgeskov på mor	0 ha	16,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	16,2
9130	Bøgeskov på muld	2,2 ha	8,2 ha	0,3 ha	0 ha	0 ha	10,7
9160	Egeblandskov	3,5 ha	6,5 ha	0 ha	0 ha	0 ha	10,0
91E0	Elle- og askesump	15,6 ha	19,9 ha	0 ha	0 ha	0,2 ha	35,7
91D0	Skovbevokset tørvemose	1,5 ha	1,3 ha	0 ha	0 ha	0 ha	2,8
I alt* (ha)		22,8	58,4	3,5	2,7	0,3	87,7

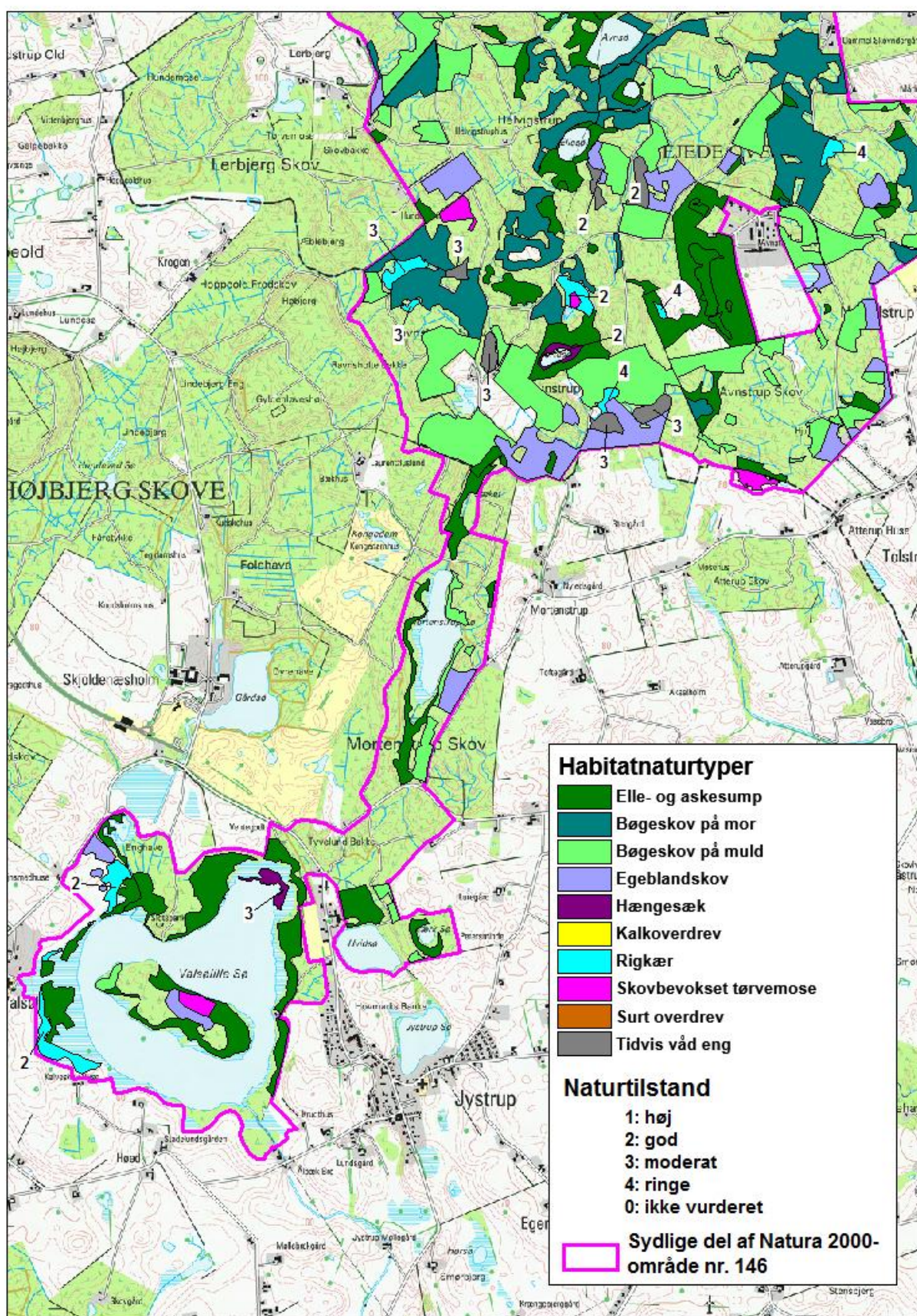
* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Arter på udpegningsgrundlaget:

Stor vandsalamander

Kort bilag over den nordlige og sydlige del af Natura 2000 området, med angivelse af naturtyper (farver) og naturtilstanden (tal) for lysåbne naturtyper. Naturtilstanden er vurderet på en skala fra 1-4, hvor 1 er bedst, 0 angiver at naturtilstanden ikke er vurderet.

Bilag 5 Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Miljøstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyg) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantесamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkeke-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR .

Tilstandsklasse	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR.
Gunstig bevaringsstatus	En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når: - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når: - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.
Natura 2000-handleplan	Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Miljøstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan. I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.
Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.

Skovnaturtypebevarende drift og pleje	I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde: Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold: • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag: • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner: • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden • Ingen oprensning eller nygravning af grøfter • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt